

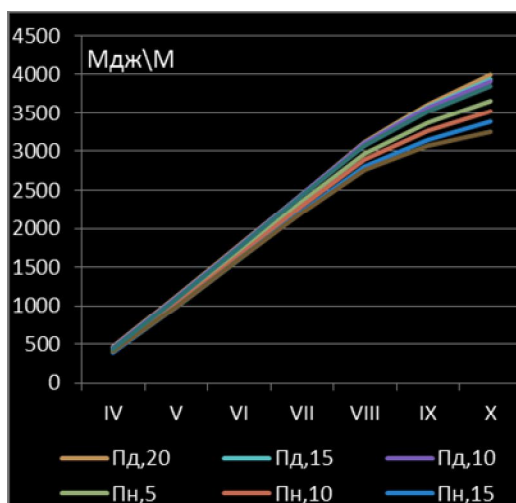
*Міністерство освіти і науки України
Одеський державний екологічний університет*

ЗБІРНИК
тез за матеріалами студентської наукової конференції молодих вчених
Одеського державного екологічного університету
(06-10 травня 2019 р.)

ОДЕСА
2019

а) Ізмаїл

б) Болград

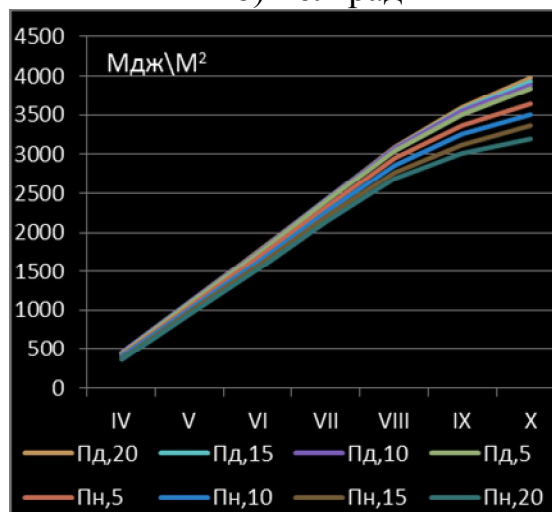

Рисунок 2. Накопичення сумарної радіації на схилах південної і північної експозицій крутістю 5, 10, 15 і 20°

Список літератури

1. Агрокліматичний довідник по території України. Кам'янець-Подільський. 2011. 108с.
2. Ляшенко Г.В., Данілова Н.В. Практикум з мікрокліматології. Навчальний посібник. Одеса:ТЕС. 2016. 220 с.

Орлик Д.В., аспірант II-го року навчання

Науковий керівник: Вольвач О.В., к.геогр.н., доцент

Кафедра Агрометеорології та агроєкології

ДОСЛІДЖЕННЯ ДИНАМІКИ УРОЖАЙНОСТІ ОЗИМОГО ЖИТА ТА ЇЇ КЛІМАТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ В ЛІСОСТЕПУ

Для аналізу динаміки урожайності озимого жита використовувалися середньообласні дані по урожайності культури на території трьох лісостепових областей України – Вінницької, Київської та Черкаської - за період з 1999 по 2018 роки, за даними обласних управлінь статистики. Розрахунок трендів здійснювався за методом гармонійних вагів, запропонованим в агрометеорології А.М. Польовим.

Результати цієї роботи представлені на прикладі Вінницької області на рис. 1 та 2. На першому рисунку плавна лінія характеризує тренд урожайності, а ламана лінія - щорічні коливання урожайності за рахунок різних факторів, основу яких становить клімат.

Як видно з рис. 1, на протязі всього періоду досліджень відбувалось поступове збільшення трендової компоненти, що свідчить про підвищення рівня культури землеробства. Так, на початку періоду дослідження урожайність за трендом складала 17,5 ц/га, а до кінця періоду зросла до 31,7 ц/га, тобто на 81%.

Середня за роки досліджень урожайність складала 23,8 ц/га. Тенденція урожайності, визначена за допомогою методу гармонійних вагів, складає 0,9 ц/га, кліматична складова мінливості урожаїв (c_m) становить 0,12 ц/га.

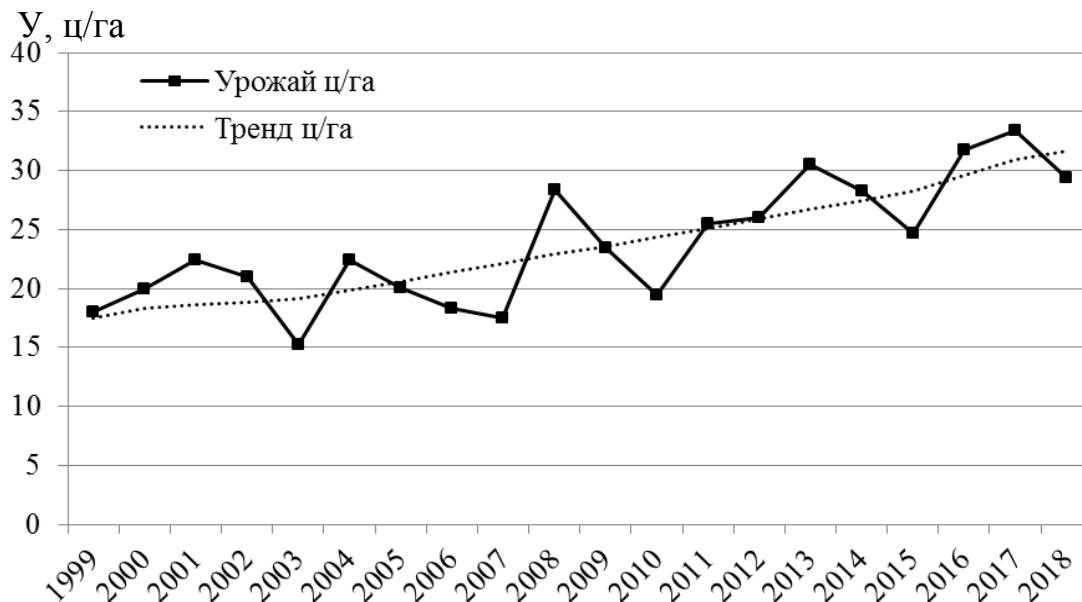

Рисунок 1 – Динаміка урожайності зерна озимого жита та лінія тренду у Вінницькій області

Для виявлення в чистому виді впливу погодних умов окремих років на формування врожаю озимого жита у Вінницькій області розглянемо відхилення фактичних урожаїв від лінії тренду (рис. 2). За 20 років у 8 випадках спостерігались від'ємні відхилення, які досягали -4,9 - 4,6 ц/га.

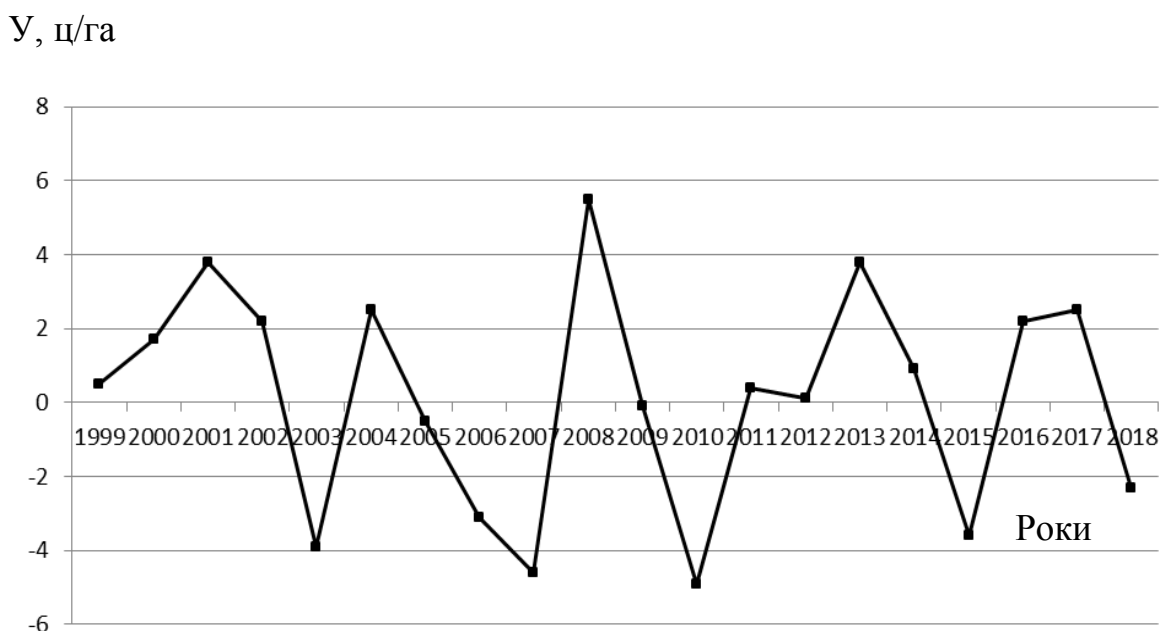

Рисунок 2 – Відхилення урожайності зерна озимого жита від лінії тренду у Вінницькій області

Найбільш несприятливими для вирощування озимого жита були 2003, 2007 та 2010 рр., саме у ці роки спостерігалися найбільші від'ємні відхилення від лінії тренду – -3,9, -4,6 та -4,9 ц/га відповідно. Найбільш сприятливим для вирощування озимого жита був 2008 р., коли додатне відхилення від лінії тренду склало 5,5 ц/га. Також сприятливі для вирощування озимого жита погодні умови спостерігалися у 2001, 2004 та 2013 рр., коли додатні відхилення від тренду склали 3,8, 2,5 та 3,8 ц/га відповідно.

В.М. Пасов стосовно кліматичної складової мінливості урожаїв озимої пшениці та озимого жита для характеристики території вирощування культури пропонує такі градації: зона найменшої мінливості урожаїв або стабільних урожаїв ($c_m \leq 0,20$); зона помірно стійких урожаїв ($c_m = 0,21 - 0,29$); зона нестійких урожаїв ($c_m \geq 0,30$); зона дуже нестійких урожаїв ($c_m \geq 0,50$).

За результатами наших досліджень, кліматична складова урожаїв озимого жита в Лісостепу є дуже незначною: від 0,12 у Вінницькій області до 0,15 у Київській та до 0,20 Черкаській областях. Це свідчить про те, що територію лісостепових областей можна віднести до території дуже стабільних урожаїв.

Дундук К.В., маг. гр. МЗА - 18

Науковий керівник: Барсукова О.А., к. геогр. н., доц.

Кафедра Агрометеорології та агроекології

ВПЛИВ ЗМІН КЛІМАТУ НА ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ЯРОГО ЯЧМЕНЮ В ЖИТОМИРСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Зміна клімату є однією з найважливіших сучасних екологічних проблем людства. Маючи глобальний характер вона охопила і територію України. Подальший розвиток глобального потепління клімату може викликати зміни природного середовища та призвести до негативних екологічних, економічних і соціальних наслідків. Тому передбачення змін клімату (керувати ним в силу своїх обмежених можливостей людина не може) з метою попередження та пом'якшення негативного його впливу на природу, середовище свого існування та виробництво у сучасних умовах є найважливішим її завданням.

Ячмінь – високоврожайна культура. Врожайність інтенсивних сортів ярого ячменю часто вища, ніж інших зернових. Певною мірою пояснюється це тим, що вирощують ячмінь на кращих землях і після добрих попередників у сівозміні. У передових господарствах Рівненської, Волинської, Тернопільської і Львівської областей врожайність його становить 50 – 60 ц/га.

За посівними площами і валовим збором зерна ячмінь займає четверте місце серед зернових культур. Загальна світова площа під цією культурою становить близько 60 млн га.